

Polona Glavan*Junij*

Dan se še ni čisto naredil, čeprav je bila ura že enajst. Vsaj zdelo se je, da je okrog enajstih. Tam blizu nihče ni imel ure. Marko se je zbudil s postanim okusom v ustih. Vstal je previdno, da ne bi zbudil Varje. Varja je prišla pozno. Morala je delati. Njena koža je morala biti gladka in prsi so ji morale razodevati večno nedotaknjenost. Služila je za oba. Varja je spala na boku. Mirno je dihala predse. Nista se dotikala. Junijski zrak je bil slepeče vroč. V takem so se ljudje odmikali drug od drugega. Samo kadar je v daljavi završalo in se je obetala nevihta ali pa bombni napad, so se instinktivno privijali skupaj, da jim je pot curljal po telesih in pogledih, skritih za parom stisnjenih vek. Tu naokrog je pogosto treskalo. Govorili so, da je spodaj železna ruda. Soseđa je imela hčerkico, ki jo je oplazila strela. Tako je postala čudežna. Zapomnila si je vsa imena, ki jih je kdaj slišala. Govorila jih je tjavendan. Bilo je grozljivo poslušati imena. Sama imena, brez vsega, kar so skrivala zadaj.

Marko se je pretegnil v gosti jutranji zrak. Spomnil se je na svoj prvi junij, na tistega, ko se je vse to začelo. Pred tem ni bilo nič. Po tem je bila Varja. Padla je po njem kot jutranja rosa. Takrat je že hodila delat, trikrat na teden. Marko jo je srečal, ko je šla domov. V očeh je imela izpran lesk in utrujeno se mu je nasmehnila, ko jo je vprašal, kje je doma. Pri meni, je rekla. Greš zraven? Šel je. Odtlej je bil vedno pri njej.

Namenil se je za hiše, tja, kjer so rasli malinovi grmi. Varja je imela rada maline. Metal ji jih je od daleč, da jih je lovila z usti. Padale so ji na umazano majico in indijsko krilo. Smejala se je. Na koncu je bila čisto rdeča okrog ust. Tudi njega se je prijelo, ko ji jih je kradel s poljubi.

Pred napol podrto kočo je ždel Jernej. Bil je napol zleknjen čez liso sonca, ki se je raztezala od praga. Manjkajočo roko je skrival za hrbet.

Marko, je rekel in zamežikal skozi otekle veke.

Živjo, je rekel Marko.

Greš na lov?

Ja.

Ne vem, ali jih je še kaj, je rekel Jernej.

Kako? je vprašal Marko.

Mala je tam. Prejle sem jo videl.

Aja.

Klicala me je Eisenstein. Si predstavljaš.

Marko se je stresel.

Kje je pa slišala za Eisensteina? je vprašal.

Jernej je iztegnil bosa stopala in s prsti sejaj rjav prah.

Pojma nimam, je rekel. Mogoče ji je stari dal kakšen članek o filmu. Lovi jo na imena. Saj veš.

Prasec, je zamomljajal Marko.

A veš, da mala sploh ne ve, kako je ime njej, je nadaljeval Jernej. Enkrat sem jo preskušal. Naštel sem ji sto imen po vrsti. Vse je ponovila za mano, v pravilnem vrstnem redu. Potem sem jo vprašal, kako je ime njej. Kaj misliš, kaj je rekla?

Marko je skomignil.

Še enkrat jih je ponovila, je rekel Jernej. Vseh sto.

Jebemti, je zašepetal Marko.

Jernej se je pretegnil.

Je Varja včeraj kaj prinesla? je vprašal.

Marko je skomignil.

Kakšno cigareto? Čokolado? Viski? je nadaljeval Jernej.

Ne vem, je rekel Marko. Spi.

Pozdravi jo, je rekel Jernej.

Bom.

Pa reci, naj še kdaj obleče tisto kiklo, je rekel Jernej. Luštna je v njej. Brez zamere. Res je luštna.

Aha, je rekel Marko.

Napotil se je naprej. Utrgal je nekaj arnik. Še dobro, da so rasle tukaj blizu. Potreboval jih je, za Varjo. Včasih je Varja prišla z razbrazdanim hrbtom. Stokala je, ko ji je slekel majico. Potem ji je polagal arnike na hrbet. Namakala sta jih v viskiju, ki ga je prinašala v nedrih. Varja se je na koncu vsakič začela hihitati z visokim glasom. Rekla je, da ji gre viski naravnost v kri. Oči so ji bliskale z blaznim leskom. Marko se je je včasih ustrašil. Bila je nad njim, tako zelo je bila nad njim.

Mala je skočila izza grmička, ko se mu je približal na tri korake.

Bu! je zavpila. Titus Andronicus. Imam te.

Marko jo je dvignil in jo požgečkal pod brado. Mala je zavreščala in se začela otepati med divjim smehom. Spusti me! je vpila. Spusti me, ti ... ti ... ti ...

Marko jo je postavil na tla.

Kdo, jaz? je vprašal. Mala je lovila sapo.

Julij Avgust Oktavijan, je izstrelila. Dioklecijan. Kaligula, Neron. Vespazijan. Titus Andronicus Cezar. Sula. Ma...

Marko ji je položil roko čez usta.

To nisem jaz, je rekel.

Mala je pokimala. Aja, je rekla. Ti si Popocatepetl.

Marko se je nasmehnil.

Si mi pustila kaj malin? je vprašal.

Eno, je rekla Mala.

To je premalo, je rekel Marko.

Potem pa dve. Eno zate in eno zame.

Še zmeraj premalo, je rekel Marko. Ena mora biti še za Varjo.

Mala je pokimala. Oči so se ji zbistrile skoraj do razumnosti. Za ušesom je imela rdečo liso. Tja jo je počila strela. Marko se je vprašal, ali jo je bolelo.

Poglej, kaj imam, je zarotniško zašepetala Mala. Ozrla se je okrog sebe. Hočeš videti, kaj imam?

Aha, je pokimal Marko.

Mala ga je gledala, kot da se ne more odločiti. Potem je počasi segla za pas krilca in potegnila na dan obrabljen, tisočkrat prepognjen papir. Marko ga je previdno razgrnil. RIMSKI DRŽAVNIKI, je pisalo na vrhu. Stisnilo ga je v grlu.

Kje si dobila to? je vprašal in se izogibal Malinemu pogledu.

Dal mi ga je, je ponosno odvrnila Mala.

Kdo?

Nabokov, je rekla Mala.

Kdo je to?

Tisti, je rekla Mala.

Kateri?

Tisti, ki živi pri nama z mamo. Washington.

Santiago?

A?

Marka je spet stisnilo. Tega imena Mala še ni poznala. Bil je sokriv. Ampak zdaj je bilo, kar je bilo.

No, ta, je rekel.

Santiago, je pokimala Mala. Ja, on. In več, kaj?

Kaj?

Mala se je zasmejala, kot da bi pomišljala, ali naj mu pove.

Rekel je, da mi jih bo dal še več, če bom prijazna z generalom. A ni dober? General Santiago. Moram mu reči striček. Potem jih bom dobila še več.

Marko jo je pogledal. Mala je bila videti, kot da je odšla nekam daleč. Njene oči so bile obrnjene navznoter. Pustil jo je tam, samo z imeni. Imeni brez senc in ozadja. Po njem se je pretakalo življenje. Mala je živela z njegovimi okostnjaki.

Nabral je pol lončka mehke rdeče gmote. Veliko jih je bilo prezrelih. Vsaj še enkrat toliko mu jih je ostalo med prsti. Pomislil je, da jih bo nesel Varji kar take. Varja je potrebovala več kot on. Dobivala je več kot on. Moral je biti dober z njo.

Vračal se je skozi opoldan. Jerneja ni bilo več pred kočo. Sončna lisa je izpred praga splezala na streho. Vladal je nepremičen mir.

Ko je stopil v sobo, se je Varje še držal vonj prebujanja. Sedela je na postelji in si krtačila lase. Vedno je vstajala ob tej uri. Imela je bled obraz in kolena je potegnila pod majico. Marko ji je s praga vrgel malino med ustnice. Zgrešila je in se zahihitala.

Boš kadil? je rekla.

Imaš kaj?

Pokimala je. Oficir mi je dal dva paketa. Lahko jih imava za cel teden.

Oficir, je rekel Marko.

Varja je pokimala. Rad me ima. Zaradi las. Vedno mi da kaj zraven. Uživa, če mi spleta lase.

Srečal sem Malo, je rekel Marko.

Ti je rekla Nebukadnezar? je vprašala Varja in si vrgla lase čez levo ramo.

Ne. Titus Andronicus. S c.

Uboga Mala.

Jernej te pozdravlja. Pravi, da še kdaj obleci tisto krilo. Luštna si v njem, pravi.

Varja se je zahihitala.

Norec, je rekla. Si ga vprašal, ali ima vžigalice?

Pozabil.

Škoda.

Varja je privzdignila majico in opazovala zgornji del svojih stegen.

Se mi kaj pozna, je vprašala.

Kaj?

Sledovi, je rekla Varja. Od podvezic.

Marko je pazljivo preučil smetanasto kožo. Kazali so se zametki celulita. Potem jo je cmoknil na pregib kolena. Nič.

Hvala bogu, je rekla Varja. Vedno me prav grdo stiskajo.

Marko je premolknil.

Nisem jih še videl na tebi, je rekel.

Bolje, da ne, je rekla Varja.

Zakaj?

Ker so grozne, je rekla Varja. Na meni so videti grozne.

Ampak oficirju so všeč, je rekel Marko.

To je zato, ker me noče takšne, kot sem, je rekla Varja. Hoče, da sem kot Marlene Dietrich. Lase moram imeti kot Marlene Dietrich. Cigareto moram držati kot Marlene Dietrich. Govoriti moram, kot da bi me sneli iz Plavega angela. Nagravžna sem.

Marko se je nagnil nazaj in jo pobožal po čelu.

Je v redu? je vprašal.

Kaj?

Oficir, je rekel Marko. Če je v redu. Drugače.

Varja je skočila pokonci. Junij ji je legel med veke kot par spominčic.

Imava kaj jesti? je vprašala.

Marko je skomignil. Si lačna?

Pokimala je.

Nič, je rekel.

Potem pa nisem lačna.

O ja, pa si, je rekel Marko in jo objel od zadaj. Z roko ji je spolzel pod umazano belo majico. Si lačna. Prinesel sem ti maline.

Okej, je rekla Varja in stresla z glavo. Ampak samo, če jih boš ti pol.

Marko je odkimal. Sem jih že.

Lažeš, je rekla Varja predse.

Marko jo je zgrabil za brado. Zasukal ji je glavo, da mu je pogledala v oči.

Če ti pravim, je rekel počasi. Z Malo sva jih. Zares. Dvakrat toliko, kot pa jih je tukaj.

Varja ga je dvomeče gledala. Potem se ji je izraz raztopil v vseenost.

V redu, je rekla. Daj mi jih.

Gledal jo je, ko jih je počasi jemala iz lončka. Ustnice so ji bledele. Sama je imela bolj rdeče. Sklonil se je in jo poljubil. Nasmehnila se je. Zaprla je oči. Zatipal je kožo njenega hrbta. Bil je že skoraj zaceljen. Obljubiti mu je morala, da ne bo šla nikoli več s tistim major-

jem. Nekoč se je splazil za njo, ko je šla v mesto. Z majorjem ju je videl v kavarni. Varja se je spogledljivo smejala. Glas je imela nižji kot po navadi. Ni je slišal, samo čutil je to, nizke frekvence, ki so se mu zabadale v dlani, ko jih je pritiskal na šipo. Nikoli ni izvedela, da jo je opazoval, da jo je videl tudi z druge strani. Tiste noči je prišla domov z razbrazdanim hrbtom. Ustnice je imela modre. Hihitala se je, dokler se ni baldahin noči vijoličasto udrl v dan. Marko jo je hotel vprašati, o čem sta se z majorjem pogovarjala. Verjetno se ni spominjala. Trdila je, da se potem ničesar ne spominja, niti krajev niti imen. Samo njegovo je bilo trdno zasidrano znotraj.

Marko, je zamomljala. Marko.

A?

Lačen si.

Nisem.

O ja, je rekla Varja. Si.

Nisem, je ponovil.

Pa kaj, če si, je rekla Varja. Saj smo tako vsi lačni. Greva do Jerneja. Denar imam.

Varja, je rekel. Ljubica.

Položila mu je prst na usta.

Oblekla bom krilo, je rekla. Tisto, ki mu je všeč. Gotovo bo dal.

Marko je odkimal. Stisnil jo je okrog pasu. Izvila se mu je iz objema.

Bogata sva, je rekla. Razumeš.

Marko se je obrnil stran. Za šipo se je vrtinčil prah. Že tri tedne ni deževalo.

Varja si je navlekla krilo. Na nogah je imela cokle.

Jernej nima nič, je rekel Marko.

Jernej ima vedno kaj, je odvrnila Varja. Pridi.

Šel je za njo in jo gledal, kako se je zibala v bokih. Lasje so ji opletali po hrbtu. Sonce je oranžno odsevalo od njih.

Zakaj ima rad Marlene Dietrich? je vprašal Marko.

Varja se je obrnila.

Kdo?

Oficir.

Varja je skomignila. Perverzen je. Rad ima roza čipke.

Jih nosiš? Zanj?

Varja je odkimala. Gabijo se mi. Za nič na svetu jih ne bi oblekla.

Tudi zame ne?

Varja se je ustavila. Na dolgo ga je pogledala.

Zame? je ponovil Marko.

Bi rad? je vprašala.

Mogoče, je odvrnil.

Varja je vzdihnila. Potem je odšla naprej. Marko jo je dohitel in ji položil roko okrog ramen. V tišini sta prehodila nekaj minut. Nikogar nista srečala. V omamni vročini so se ljudje poskrili. Pritiskala je sopara.

Jernej več ne more igrati kitare, se je nenadoma oglasila Varja. Grozno, ne.

A jo je kdaj igral? je vprašal Marko.

Ja. Dokler mu ni odbilo roke. Zadnjič mi je povedal. Skoraj bi jokala.

Marko jo je poljubil na sence.

Misliš, da je znal dobro igrati?

Varja je zmajala z glavo. Po mojem ne.

Po mojem tudi, je rekel Marko. Jernej je luzer, a ni?

Ja.

Prišla sta do Jernejeve kočice. Popolnoma zapuščena je bila videti. Okna so slepo boljčala vanju. Varja je pogledala proti Marku.

Misliš, da ga ni doma? je vprašala.

Marko je skomignil. Verjetno je.

Varja je pobutala po vratih. Nihče se ni oglasil. Potem je še enkrat udarila po njih. Z dlanjo. V notranjosti je odzvanjala praznina. Nikogar ni bilo.

Misliš, da je kam šel? je vprašala Varja.

Marko je skomignil. Ne. Saj nima kam iti, ali pač?

Varja je malo pomislila.

Skril se je, je rekla. Vzdihnila je. Prekleti prasec.

Ja, je polglasno rekel Marko.

Varja je brcnila v vrata.

Jernej! je zavpila. Tukaj sva.

Nihče se ni odzval.

Jernej! je zavpila Varja. Jernej! Nekaj imava zate!

Njen glas se je odbijal od vrat. Bila so vroča in presušena od sonca.

Najlepše krilo imam na sebi, Jernej! je vpila Varja. In cigarete imam s sabo! Pridi me pogledat, Jernej! Tvoja sem! Poglej me, Jernej! Iztegnila je nogo, da bi brcnila še enkrat. Marko jo je zgrabil okrog pasu in jo dvignil v zrak.

Nehaj, je zasopel. Škoda te je. Poškodovala se boš. Nehaj!

Varja je obmirovala.

Oprosti, je rekla. Na živce mi gre.

Ne boš več? je potihlo vprašal Marko.

Ne bom.

Prisežeš?

Prisežem.

Marko jo je postavil na tla. Naslonila mu je glavo v naročje.

Oprosti, je rekla.

Marko se je nasmehnil. V redu je, mala. Lepa moraš biti, samo to.

A nisem?

Si, je pokimal Marko. Najlepša.

Ampak Jernej me vseeno ne mara.

Jernej je prasec. Luzer. Ne smeva več hoditi k njemu.

Ja, je rekla. Prav imaš.

Zaprla je oči in spustila dlani, da so ji prek ramen padle v prah. Popoldan se je počasi prelival proti zahodu. Marko je gledal proti malinam. Mogoče je pa le še katera ostala. Ali pa ima Varja še kje kaj čokolade, na katero je pozabila. Verjetno jo bosta morala polizati iz predala. Ampak saj sta že počela tudi kaj hujšega.

Varja je nenadoma trznila in sunkovito skočila pokonci.

Poglej, je rekla in razprla dlan. Vžigalica. Cela vžigalica.

Marko se je sklonil nadnjo. Staknila sta glavi skupaj in tiho opazovala najdbo.

Verjetno je padla Jerneju iz žepa, je rekel Marko.

Boš kadil? je vprašala Varja.

Marko je pokimal. Varja je potegnila dve cigareti iz zavojčka.

Krij me, je rekla.

Marko je slekel majico in jo poddržal tako, da veter ni mogel mimo nje. Varja je pazljivo podrgnila vžigalico ob prag. Zamigljala je krhek plamenček. Varja je hitro pritaknila cigareto in pihnila dim. Potem je držala vžigalico med prsti, dokler je ni plamen spekel po koži. Marko je potegnil globok dim. Čutil ga je do nožnih prstov. Varja je naslonila komolce na kolena in se nagnila k steni.

Lahko bi mu zakurila hišo, je rekla.

Marko se je nasmehnil. Pritegnil je njeno glavo, da mu je padla na ramo.

Oficir mi nikoli ne da vžigalic, je nadaljevala Varja. Samo cigarete. Moram ga malo bolj prositi zanje, kaj praviš?

Marko je pokimal.

Mogoče bom morala celo nositi rožnate čipke, je rekla Varja. Stresla se je. Res jih ne bi rada. Ampak časi so taki. Jebi ga.

Sonce je začelo pritiskati z zahoda. Od malinovja so pristopicali drobceni koraki.

Živjo, Mala, je rekla Varja.

Živjo, je rekla Mala. Varja. Kurba.

Varja se je zahihitala. Mala je odstopicala naprej.

Si slišal, je rekla Varja. Rekla mi je kurba.

Pretepel jo bom, je rekel Marko.

Varja je odkimala. Ne smeš. Uboga Mala. Pravzaprav se nima s kom igrati. Uboga Mala.

Marko ji je gledal v oči. V njih je bil svet, razsežnost, sence brez ospredja. V njih je bil junijski prah in London, kamor bosta šla, ko bo vsega konec. Bila je lepa. Sam bo skrbel zanjo.

Varja je zmečkala cigaretni ogorek v prah.

Nobene vžigalice nimava več, je rekla. Ojoj.

Greš danes k oficirju? je vprašal Marko.

Ne, je odkimala. Ni ga. Danes bom samo pri tebi. Nobenih vžigalic in tega.

Marko se je nasmehnil. S čim si bova pa potem prižigala cigarete? je vprašal.

Varja se je zastrmela čez njegovo glavo. Potem je zaprla oči. S soncem, je rekla.